

дынамізм і экспрэсія, заўсёды прывабліваюць увагу чытача, выклікаюць эфект узмоцненага чакання. Характэрна, што ўсе прааналізаваныя загаломкі поўнасьцю адпавядаюць тэматыцы і накіраванасці выдання “Мы і час”.

1. Вікіпедыя. Сродкі масавай інфармацыі Беларусі [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://ru.m.wikipedia.org/wiki>. – Дата доступу: 03.09.2019.
2. Мы і час / Газета ўстановы адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”. – Віцебск. – 2018. – №№1-20.

ДЫАЛЕКТЫКА РЭГІОНАЛЬНАГА І АГУЛЬНАЧАЛАВЕЧАГА Ў ЛІТАРАТУРЫ МІЁРШЧЫНЫ

Радзіхоўская І.Г.,

*студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Русілка В.І., канд. філал. навук, дацэнт*

Літаратура кожнай краіны пачынаецца з літаратуры яе рэгіёнаў. Пісьменнік, які піша пра сваю мясцовасць, дзе правёў значную частку ўласнага жыцця, з’яўляецца носьбітам культуры гэтага рэгіёна і нясе гэтую культуру масаваму чытачу, дзеліцца ёй з усімі. Міёршчына – радзіма таленавітых людзей, калыска натхнення і творчасці, чыя багатая гісторыя з’яўляецца каштоўным набыткам не толькі для мясцовай літаратуры, але і для літаратуры Беларусі ўвогуле.

Прасачыўшы за творчасцю сучасных пісьменнікаў Міёрскай зямлі, вызначыўшы яе асноўныя плыні, можна зрабіць выснову пра няспыннасць літаратурнага працэсу дадзенага рэгіёну, пра пераемнасць пакаленняў пісьменнікаў, плённы пошук новых тэм і вобразаў, у выніку чаго адбываецца тэматычнае папярэненне не толькі рэгіянальнай, але і агульнаацыянальнай літаратуры.

Мэта даследавання: выяўленне і дыферэнцыяцыя агульначалавечых і рэгіянальных праяў у творчасці пісьменнікаў Міёршчыны.

Матэрыял і метады. Матэрыялам даследавання ў артыкуле сталі творы сучасных пісьменнікаў Міёршчыны розных жанраў. У навуковым аналізе выкарыстаны дэскрыптыўны і аналітычны метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. У літаратурнай скарбонцы сучаснасці Міёрскага края прысутнічаюць творы рознай жанравай і тэматычнай накіраванасці, на аснове якіх можна прасачыць зварот пісьменнікаў як да рэгіянальных, так і да агульначалавечых вобразаў і матываў. Увасабленне рэгіянальных рыс ў творчасці міёрскіх аўтараў прасочваецца праз выкарыстанне пэўных канцэптаў: геаграфічныя назвы, дыялектызмы, уласныя імёны жыхароў Міёршчыны. Найбольш шырока рэгіянальныя рысы выяўляюцца праз выкарыстанне геаграфічных назваў (вершы “Лявонпальская метралогія Лапацінскіх”, “Вёска Панізнікі” Сяргея Панізніка, вершы “Дорога из Миор”, “Ярмарка в Миорах” Л. Булаўскай і інш.).

Прааналізаваўшы творчасць такіх знакамітых беларускіх аўтараў – выхадцаў з Прыдзвінскага края, як Сяргей Панізнік, Франц Сіўко і Алена Масла, можна гаварыць пра маштабнасць таленту выхадцаў гэтага заходняга кутка Беларусі.

Кожны з аўтараў ужо не першы год жыве па-за межамі роднага рэгіёна і занятая ўжо зусім іншымі жыццёвымі калізіямі, аднак ў іх творчасці яскрава праступае ў розных праявах любоў да роднага куточка.

Сяргей Панізнік, Алена Масла і Франц Сіўко творцы абсалютна рознага таленту. Сяргей Сцяпанавіч – пранікнёны і чуйны лірык, Франц Іванавіч – удумлівы і глыбокі прэзаік, Алена Сцяпанавіч – спрактыкаваная і разам з тым гатовая на авантуры казачніца. Аднак пісьменнікаў яднае тое, што ў творчасці кожнага з іх выяўляюцца матывы і вобразы малой Радзімы, кожны аўтар пераасэнсоўвае ў сваёй творчасці пэўныя прапісныя ісціны, блізкія ўсім людзям, а гадоўнае тое, што кожны пісьменнік з’яўляецца патрыётам сваёй Айчыны, што і не стамляецца праяўляць гэта ў сваёй творчасці.

Сяргей Панізнік з’яўляецца не толькі праўдзівым гісторыкам у літаратуры, тэматычная рамка яго творчасці вельмі шырокая. У яго лірыцы прысутнічаюць ваенная тэма, пайзажныя замалёўкі, гістарычныя, дзіцячыя, філасофскія вершы. Ваенная лірыка ў творчасці С. Панізніка прадстаўлена не толькі ў шырокім колькасным дыяпазоне, але і ў разнастайным ідэа-

мастацкім і тэматычным спектры. Паэт спявае песні перамозе (“Трыццатай вясне перамогі”), ушаноўвае памяць герояў вайны (“Асвея”, “Рубяжы сэрца”), плача з роднай зямлёй па памерлых яе сынах (“З адданай кагорты”, “Памяць”).

С. Панізнік не проста захапляецца Радзімай(вялікай і малой), яе краявідамі, гісторыяй, што значна выяўляецца ў выкарыстанні гідронімаў і тапонімаў Міёрскага края (Мерыца, Лявонпаль, Бабышкі), імёнаў мясцовых жыхароў (верш “Запрашэнне радзімазнаўца Вітаўта Ермалёнка” і інш.), а таксама ў пераасэнсаванні гістарычнай спадчыны Беларусі, зварота да творчасці Янкі Купалы, Максіма Багдановіча, Скарыны, выкарыстанні ў вершах назваў нацыянальных свят і інш. Ён клапаціцца пра яе будучае, востра перажывае ўсе падзеі, што закранаюць яе лёс, намагаецца быць сапраўдным сынам сваёй Бацькаўшчыны. Гістарычная тэма ў паэзіі С. Панізніка прадстаўлена вельмі шырока, закранае ўсе аспекты яго творчасці, прыкае ў вершы на ўсіх узроўнях. Паэт чэрпае сваё творчае натхненне з нівы гісторыі, і яна дае яму вельмі добры ўраджай. Можна з дакладнасцю сказаць пра тое, што прырода, а менавіта краявіды Прыдзвіння, сталі для С. Панізніка адной з асноўных крыніц натхнення і важным матывам у яго паэзіі.

Проза Франца Сіўко характарызуецца жанравай разнастайнасцю, прычынай чаго з’яўляецца тэматычнае багацце, жыццёвая спрактыкаванасць і філасофская разважлівасць, экізистэнцыяльнасць светапогляду пісьменніка.

Трэба адзначыць, што паспяховасць празаіка ў жанры дэтэктыву бясспрэчная. На аснове жыццёвага матэрыялу, з выкарыстаннем сюжэтаў вострай маральнай праблематыкі, непасрэдна звязанымі з хібамі сучаснага грамадства аўтар стварае цікавыя, новыя для беларускай літаратуры вобразы і дэталі. Звяртаючыся ў сваёй творчасці да рэальных жыццёвых сюжэтаў, падказаных не толькі беларускай гісторыяй увогуле, але і рэчаіснасцю Міёрскага края, і да сюжэтаў нерэферэнтных, містычных, да абагульненых вобразаў аўтар ніколі не намагаўся “згладзіць”, спрабаванне жыццёвых канфлікты і сітуацыі, заўсёды апісваў чалавечыя паводзіны як мага больш натуралістычна. Паказваў ў творах людзей, якія стаяць перад складаным маральным выбарам, абумоўленым жорсткасцю часу.

Алена Сцяпанаўна Масла у сваіх кнігах стараецца не проста расказаць дзецям забаўляльную гісторыю, але і прымушае задумацца дзетак над важнымі жыццёвымі пытаннямі, раскрывае сутнасць многіх прыродных з’яў і знаёміць чытачоў з прадстаўнікамі флоры і фаўны краіны і свету, з прыгожымі мясцінамі Беларусі і Прыдзвіння. Можна гаварыць аб тым, што ў творчасці ўраджэнкі Міёрскага раёна ўдала спалучаюцца як агульначалавечыя і нацыянальныя матывы і вобразы, так і рэгіянальныя.

Заклучэнне. Літаратура Міёршчыны – унікальны жанрава-стылёвы зрэз сучаснай літаратуры ўвогуле. На ніве Міёрскай зямлі актыўна развіваюцца усе літаратурныя роды і жанры, акрамя драматургіі, якая і ў сучаснай беларускай літаратуры развіваецца складаней, у параўнанні з паэзіяй і прозай. На аснове аналізу агульначалавечых і рэгіянальных рыс у сучаснай літаратуры Міёршчыны, можна зрабіць выснову, што пры дыялектычным адзінстве, на нашу думку, пераважае рэгіянальны пачатак.

1. Бельскі, А.І. Беларуская літаратура XX стагоддзя: гісторыя і сучаснасць / А.І. Бельскі. – Мінск: Аверсэв, 2005. – 271 с.
2. Масла, А. Вандроўка з божымі кароўкамі / А. Масла – Мінск: Мастацкая літаратура, 2006. – 62 с.
3. Панізнік, С. Мацярык: кн. лірыкі / С. Панізнік. – Мінск: Мастацкая літаратура, 1985. – 110 с.
4. Сіўко, Ф. Апошнія падарожжа ў краіну ліваў: Аповесці / Ф. Сіўко. Мінск: Мастацкая літаратура, 1997. – 225 с.

РОЛЯ ЖАРГАНІЗМАЎ У СУЧАСНЫХ БЕЛАРУСКІХ СМІ

Сазонава М.А.,

*студэнтка 2 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Бабіч Ю.М., канд. філал. навук, дацэнт*

Сёння сродкі масавай інфармацыі аказваюць вялікі ўплыў на наша жыццё. Таму ўсё больш пільная ўвага надаецца навукоўцамі мове газет. Калі раней жарганізмы можна было пачуць толькі ў вуснай камунікацыі людзей, якія добра ведаюць адзін аднаго, то цяпер такія словы часта фіксуюцца ў медыях. Жарганізмы засмечваюць наша маўленне, але разам з тым і робяць яго больш яскравым. “Жаргон – разнавіднасць сацыяльнага дыялекта, якая выкарыстоўва-